

بررسی وضعیت تولید و تجارت ورق‌های فولادی در کشور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسم

خدای بزرگ بخشایش پریم بخشایند

شماره مسلسل: ۱۸۶۹۶
کد موضوعی: ۳۱۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

تاریخ انتشار:
۱۴۰۱/۱۱/۵

عنوان گزارش:

بررسی وضعیت تولید و تجارت ورق‌های فولادی در کشور

نام دفتر:

مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه معدن و صنایع معدنی)

تهیه و تدوین کنندگان:

محمد رضا بهره‌مند، محمد حسین پیروی، محمد امین وشادی آرائی

مدیر مطالعه:

محمد حسین پیروی

ناظران علمی:

محمد حسن معادی رودسری، علی اژدری

صفحه آرا:

نفیسه حاجی صفری

ویراستار ادبی:

طاهره سید محمد

واژه‌های کلیدی:

۱. ورق‌های فولادی
۲. ورق‌های نورد گرم
۳. ورق‌های نورد سرد
۴. ورق‌های پوشش‌دار
۵. ورق‌های فولاد آلیاژی و زنگ‌نزن

فهرست مطالب

۷

چکیده

۸

خلاصه مدیریتی

۹

مقدمه

۱۰

۱. اهمیت موضوع

۱۲

۲. ورق نورد گرم

۱۷

۳. ورق نورد سرد

۱۹

۴. ورق پوشش دار

۲۲

۵. ورق فولاد زنگ نزن و آلیاژی

۲۶

جمع بندی و پیشنهادها

۲۶

منابع و مأخذ

فهرست جداول

- جدول ۱. تولید، صادرات و واردات فولاد و محصولات فولادی در سال ۱۳۹۹ (میلیون تن) ۱۰
- جدول ۲. ظرفیت تولید فولاد خام و محصولات فولادی در سال ۱۳۹۹ و ۱۴۰۴ ۱۱
- جدول ۳. واحدهای تولیدکننده ورق نورد گرم ۱۳
- جدول ۴. مهم ترین انواع ورق نورد گرم با ضخامت بیشتر از ۱۰ میلیمتر ۱۶
- جدول ۵. تولیدکنندگان ورق نورد سرد ۱۷
- جدول ۶. ظرفیت تولید در ورق های پوشش دار ۱۹
- جدول ۷. تولیدکنندگان فولاد آلیاژی ۲۲

فهرست نمودارها

- نمودار ۱. تولید ورق گرم در کشور در سال های ۱۳۹۰-۱۳۹۹ (میلیون) ۱۳
- نمودار ۲. تولید ورق بخش خصوصی در سال های ۱۳۹۰-۱۳۹۹ (میلیون تُن) ۱۴
- نمودار ۳. ارزش واردات و صادرات ورق نورد گرم در سال ۱۳۹۰-۱۳۹۹ (میلیون دلار) ۱۴
- نمودار ۴. میزان مصرف ظاهری ورق نورد گرم شده در کشور در سال های ۱۳۹۰-۱۳۹۹ (میلیون تُن) ۱۵
- نمودار ۵. سهم انواع ورق در واردات ورق های نورد گرم (درصد) ۱۵
- نمودار ۶. سهم انواع ورق در صادرات ورق های نورد گرم (درصد) ۱۶
- نمودار ۷. ارزش واردات و صادرات ورق نورد سرد در سال ۱۳۹۰-۱۳۹۹ (میلیون دلار) ۱۸
- نمودار ۸. سهم انواع ورق های نورد سرد در واردات این بخش ۱۸
- نمودار ۹. سهم انواع ورق های نورد سرد در صادرات این بخش ۱۹
- نمودار ۱۰. ارزش واردات و صادرات ورق های پوشش دار در سال های ۱۳۹۰-۱۳۹۹ ۲۰
- نمودار ۱۱. سهم انواع ورق های پوشش دار در واردات این بخش ۲۱
- نمودار ۱۲. سهم انواع ورق های پوشش دار در صادرات این بخش ۲۱
- نمودار ۱۳. ارزش ارزی واردات و صادرات ورق های فولادی آلیاژی (غیر از زنگ نزن) در سال های ۱۳۹۰-۱۳۹۹ (میلیون دلار) ۲۳
- نمودار ۱۴. ارزش ارزی واردات و صادرات ورق های فولادی زنگ نزن در سال های ۱۳۹۰-۱۳۹۹ (میلیون دلار) ۲۳
- نمودار ۱۵. سهم انواع ورق های آلیاژی در واردات این بخش (درصد) ۲۴
- نمودار ۱۶. سهم انواع ورق های زنگ نزن در واردات این بخش (درصد) ۲۵

فهرست اشکال

- شکل ۱. قسمت های مورد نیاز ورق فولادی در خودرو (الف) بدنه (ب) رویه ۱۱
- شکل ۲. کاربرد ورق های فولادی در صنعت لوازم خانگی ۱۲

بررسی وضعیت تولید و تجارت ورق‌های فولادی در کشور

چکیده

انواع ورق‌های فولادی یک‌ونیم میلیارد دلار (که بیشتر آن را محصولات با ارزش افزوده بالا شامل می‌شود، از قبیل ورق‌های گرم زیر ۳ میلیمتر و ورق‌های نورد سرد زیر ۱ میلیمتر و انواع ورق‌های آلیاژی) و به‌طور میانگین حدود ۶۰۰ میلیون دلار ورق فولادی (که اغلب ارزش افزوده کمتری داشتند مانند ورق‌های گرم با عرض کم و ضخامت بالا) صادر شده است. در گزارش حاضر وضعیت تولید، واردات و صادرات انواع ورق‌های فولادی شامل ورق نورد گرم، ورق نورد سرد، ورق پوشش‌دار و ورق فولاد زنگ‌نزن و آلیاژی مورد بررسی قرار گرفت و پس از ارزیابی مشکلات، راهکارهای پیشنهادی برای توسعه و تولید آنها تدوین شد.

ورق‌های فولادی از محصولاتی با ارزش افزوده بالا در زنجیره فولاد هستند، توسعه آنها از خام‌فروشی جلوگیری خواهد کرد و باعث درآمدزایی بیشتر ارزی می‌شود. همچنین سایر صنایع کشور نیز همچون خودروسازی، لوازم خانگی، صنعت نفت و گاز و لوله و پروفیل به آن وابسته هستند و برای تأمین برخی از نیازهای این صنایع نیز واردات باید انجام شود. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که ظرفیت خالی در ورق‌های نورد گرم ۳/۳ میلیون تن، در ورق‌های نورد سرد ۱/۷ میلیون تن و در ورق‌های پوشش‌دار ۲/۵ میلیون تن است. با بررسی تجارت ورق‌های فولادی در کشور مشخص شد که در ۱۰ سال گذشته، میانگین واردات

خلاصه مدیریتی

با توسعه تکنولوژی در عصر انقلاب صنعتی، تولید محصولات فولادی به روش‌های جدید و شکل امروزی در بخش‌های مختلف نظیر راه آهن، صنایع اتومبیل‌سازی، هواپیماسازی، کشتیرانی و سایر بخش‌ها به وجود آمد که تا امروز نیز در حال رشد بوده و نه تنها دامنه آنها روز به روز گسترش یافته، بلکه تنوع عظیمی در صنعت فولاد ایجاد کرده‌اند. به آلیاژهای آهنی که بین دوهزارم درصد تا حدود ۲ درصد کربن داشته باشند، فولاد اطلاق می‌شود. خواص فولاد به درصد کربن موجود در آن، عملیات حرارتی انجام شده بر روی آن و فلزهای آلیاژدهنده موجود در آن بستگی دارد. از فولادی که بین دوهزارم درصد تا دودهم درصد کربن داشته باشد برای ساختن سیم، لوله و ورق‌های فولادی استفاده می‌شود. نورد سرد و گرم یکی از روش‌های مرسوم برای تولید ورق‌های فولادی است.

بررسی‌ها نشان می‌دهد بدون احداث واحدهای جدید نورد گرم و استفاده از ظرفیت‌های موجود در بخش با مدیریت شبه دولتی و خصوصی می‌توان تولید ورق نورد گرم را در حدود ۳۰ درصد افزایش داد و مانع خام‌فروشی اسلب در کشور شد. در این گزارش ابتدا اهمیت موضوع با توجه به میزان تولید، تجارت و مصرف فولاد و محصولات آن، خام‌فروشی و وابستگی صنایع داخلی بیان و در ادامه انواع ورق‌های فولادی، تجارت آنها، مسائل و مشکلات آنها ارائه شده و براساس آنها پیشنهادهای کارآمد بیان شده است. با توجه به بررسی‌های صورت گرفته، عدم استفاده از ظرفیت خالی واحدها و خام‌فروشی اسلب، کمبود ظرفیت تولید برای واحدهای تولیدی زیر سه میلیون متر و عدم استفاده از توان داخل در طراحی، مهندسی و ساخت واحدها، از مشکلات واحدهای تولید ورق‌های نورد گرم است و کمبود خوراک برای تخصیص واحدها، قیمت‌گذاری محصولات و عدم تولید ورق با ارزش افزوده بالاتر، به عنوان مشکلات واحدهای ورق‌های نورد سرد و پوشش‌دار بیان شده است. همچنین فقدان بررسی دقیق بازار و هزینه سرمایه‌گذاری و ریسک بالا برای کل خط، از عوامل مشکل‌آفرین در حوزه ورق‌های فولاد زنگ‌نزن و آلیاژی است که با بررسی دقیق مشکلات واحدهای تولید انواع ورق‌ها، راهکارهای کارآمد ارائه شده است. این راهکارها شامل تعیین فهرست اولویت‌های سرمایه‌گذاری در زنجیره صنعت فولاد با رویکرد رفع واردات و ایجاد ارزش افزوده و ابلاغ آن به بانک مرکزی و صندوق توسعه ملی، حذف معافیت مالیاتی زنجیره‌های ناقص و عامل صادرات خوراک واحدهای پایین دست، تغییر نظام رتبه‌بندی و اعطای تسهیلات دولتی و یارانه انرژی و اختصاص حمایت‌های دولتی به تولید محصولات با ارزش افزوده بالا مانند ورق‌های نورد گرم با ضخامت کمتر از ۳ میلیمتر، ورق‌های نورد سرد زیر ۱ میلیمتر و ورق‌های آلیاژی و زنگ‌نزن می‌شود.

[مقدمه]

در چشم‌انداز ۱۴۰۴ ظرفیت تولید فولاد، ۵۵ میلیون تُن معین شده است که در نتیجه آن بخش‌های دولتی و خصوصی در جهت رسیدن به این هدف تمرکز ویژه‌ای داشته‌اند. با توجه به ظرفیت واحدهای تولید فولاد در حال احداث، این هدف به‌زودی محقق خواهد شد، اما وضعیت در محصولات پایین‌دست زنجیره فولاد متفاوت است و توجه کمی به این حوزه شده است. براساس آمارهای منتشر شده بیش از ۲۰ درصد فولاد تولید شده در سال ۱۳۹۹ به‌صورت خام صادر شده است. همچنین براساس ظرفیت واحدهای پایین‌دست فعال پیش‌بینی می‌شود که با تحقق ظرفیت ۵۵ میلیون تُن فولاد خام، حداقل ۳۰ میلیون تُن فولاد به‌صورت خام صادر شود. واردات محصولات فولادی با ارزش افزوده بالا نیز نشان‌دهنده ضعف برنامه‌ریزی در این زمینه است. لذا در این گزارش وضعیت تولید و تجارت ورق‌های فولادی و برخی از مسائل آنها مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت و در نهایت پیشنهادهایی برای رفع آنها ذکر می‌شود.

۱. اهمیت موضوع

۱-۱. میزان تولید، تجارت و مصرف ظاهری فولاد و محصولات فولادی

وضعیت زنجیره پایین دست فولاد کشور شامل تولید، تجارت و مصرف ظاهری در سال ۱۳۹۹ در جدول ۱ مشاهده می‌شود. در این سال بیش از ۳۰ میلیون تن فولاد خام تولید شد، که نسبت به سال ۱۳۹۸ حدود ۳ میلیون تن رشد داشت. سهم تولید بیلت (بلوم) و اسلب از فولاد خام تولیدی به ترتیب ۱۸/۸ و ۱۱/۴ میلیون تن است. بیش از ۶ میلیون تن فولاد به صورت خام صادر شده و وارد زنجیره پایین دست نشده است که سهم صادرات بیلت (بلوم) و اسلب به ترتیب ۴/۶ و ۱/۶ میلیون تن است. به عبارت دیگر ۲۰ درصد از فولاد کشور به صورت خام صادر شده و به محصولات با ارزش افزوده تبدیل نشده است. همچنین با توجه به واردات ناچیز فولاد خام در کشور، مصرف ظاهری آن ۲۴ میلیون تن است که در سال ۱۳۹۸، ۲۰/۳ میلیون تن بوده است. حدود ۳/۶ میلیون تن مابین

مصرف ظاهری فولاد خام و تولید محصولات فولادی اختلاف وجود دارد که این عدد نسبت به سال‌های گذشته رشد قابل توجهی داشته است. انبارگردانی در خوراک و محصولات توسط واحدها و زائدات تولید شده در هر خط تولید برخی از دلایل این اختلاف است، اما دلیل مهم دیگر آن، نحوه عرضه و قیمتگذاری دستوری برای واحدهای تولیدی است که آنها را به سمت عرضه در بازار غیررسمی سوق داده است. ورق نورد گرم تولید شده یا به عنوان خوراک به واحدهایی نظیر لوله‌سازی، خودروسازی و مخزن‌سازی فرستاده می‌شود یا وارد واحدهای نورد سرد می‌گردد. در این سال، ۲/۶ میلیون تن ورق سرد تولید شده است. ورق سرد نیز یا به عنوان خوراک وارد واحدهای پوشش‌دهی می‌شود یا به صورت بدون پوشش به دست مشتریان می‌رسد. در سال ۱۳۹۹، حدود ۱/۵ میلیون تن ورق پوشش‌دار تولید شده که ورق‌های نورد سرد به عنوان ورودی آنها بوده است.

جدول ۱. تولید، صادرات و واردات فولاد و محصولات فولادی در سال ۱۳۹۹ (میلیون تن)

مصرف داخلی	واردات	صادرات	تولید	محصولات خام	زنجیره ارزش
۱۴,۲	۰	۴,۶	۱۸,۸	بیلت و بلوم	محصولات نیمه‌خام
۹,۸	۰	۱,۶	۱۱,۴	اسلب	
۲۴	۰	۶,۲	۳۰,۲	کل	
۱	۰	۰,۲	۱,۲	تیرآهن	محصولات طولی حاصل از بیلت و بلوم
۷,۷	۰	۱,۸	۹,۵	میلگرد	
۰,۶	۰	۰,۲	۰,۸	سایر مقاطع	
۹,۴	۰	۲,۲	۱۱,۶	کل	
۸,۶	۰,۳	۰,۵	۸,۸	ورق گرم	محصول حاصل از اسلب
۲,۹	۰,۳	۰	۲,۶	ورق سرد	محصول حاصل از ورق گرم
۱,۶	۰,۲	۰,۱	۱,۵	ورق پوشش‌دار	محصول حاصل از ورق سرد

مأخذ: آمار انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران.

۱-۲. خام‌فروشی بالا در سال ۱۴۰۴

با توجه به جدول ۲ مشاهده می‌شود، علی‌رغم اینکه ظرفیت تولید فولاد در سال ۱۴۰۴ حدود ۱۵ میلیون تن نسبت به سال ۱۳۹۹ افزایش می‌یابد، اما ظرفیت واحدهای پایین دست فقط در حدود ۶ میلیون تن افزایش خواهد یافت. موضوع قابل توجه آنکه در حال حاضر ظرفیت موجود در واحدهای پایین دست ۴۲ میلیون تن است که حدود ۴۵ درصد آن معادل ۲۰ میلیون تن استفاده می‌شود

و سایر واحدها به دلیل جایابی‌های غیر کارشناسی و مشکلات فناورانه، هزینه‌های تولید بالایی دارند و عملاً تولیدشان مقرون به صرفه نیست و غیرفعال هستند؛ لذا برای ظرفیت تولید ۵۵ میلیون تن فولاد خام، با در نظر گرفتن احداث واحدهای جدید تا سال ۱۴۰۰ حدود ۲۶ میلیون تن محصولات فولادی می‌توان تولید کرد که بیانگر آن است که بیش از ۳۰ میلیون تن فولاد در آینده نزدیک به صورت خام به فروش خواهد رسید.

جدول ۲. ظرفیت تولید فولاد خام و محصولات فولادی در سال ۱۳۹۹ و ۱۴۰۴

نام محصول	ظرفیت اسمی واحدهای فعال (میلیون تن)	ظرفیت در سال ۱۴۰۴ (میلیون تن)
فولاد خام	۳۹.۹	۵۵.۳
محصولات فولادی	۴۲.۳۴	۴۹.۰۴

مأخذ: طرح جامع فولاد کشور (۱۳۹۹).

۳-۱. وابستگی صنایع ایران به ورق‌های فولادی

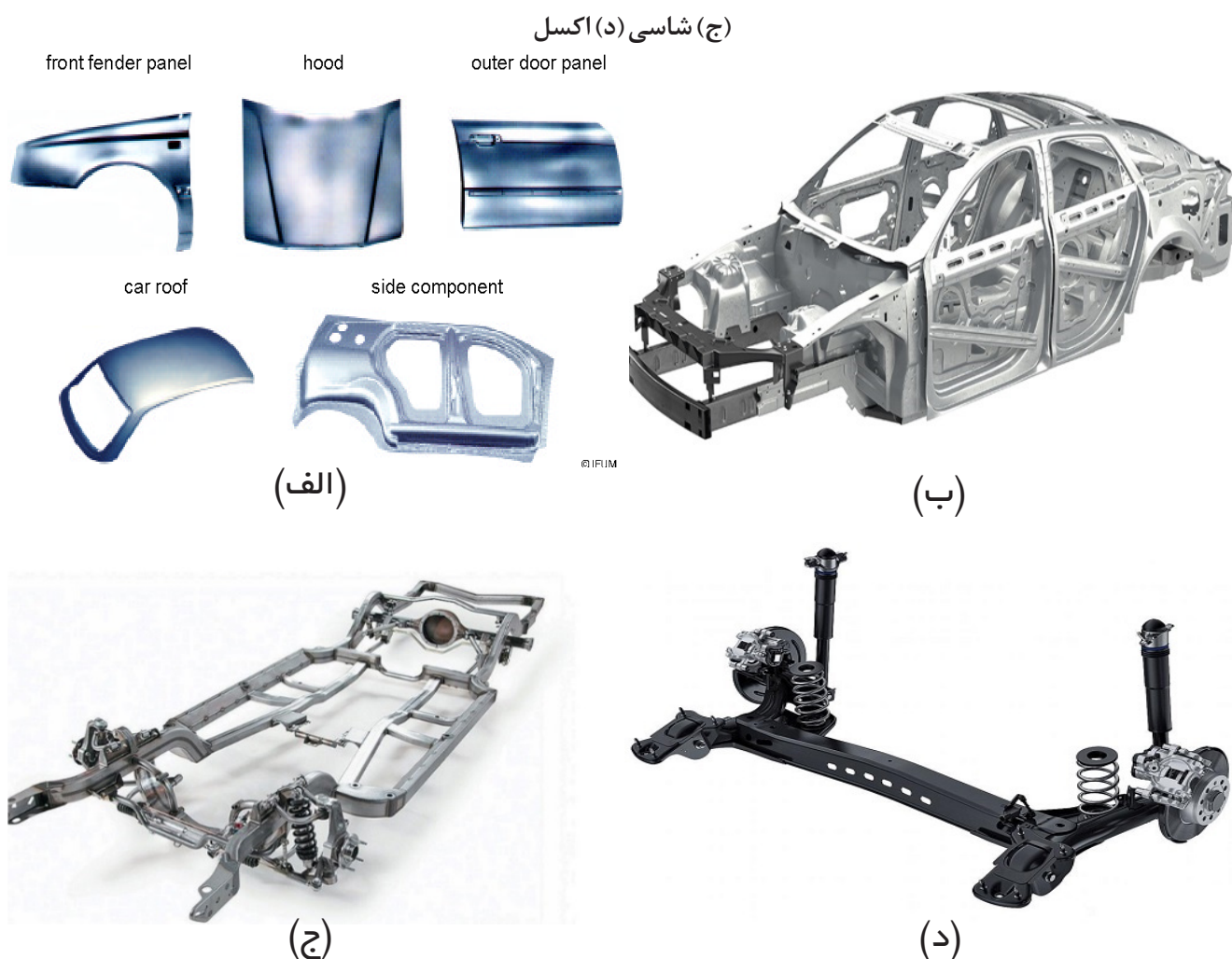
صنایع بسیاری وابسته به ورق‌های فولادی هستند از جمله خودروسازی، لوله و پروفیل، ساختمان‌سازی، مخزن‌سازی، لوازم خانگی، نفت و گاز و.... در ادامه نقش ورق‌های فولادی در سه صنعت مهم‌تر بیان می‌شود:

■ خودروسازی

یکی از اصلی‌ترین صنایع کشور که وابستگی بالایی به ورق‌های فولادی دارد، صنعت خودروسازی است. ورق فولادی حدود ۶۰ درصد وزن یک

خودرو را شامل می‌شود. به عبارتی برای هر خودرو با وزن متوسط یک تن، ششصد کیلو ورق فولادی مصرف می‌گردد. همان‌طور که در شکل ۱ نشان داده شده، ورق‌های فولادی برای بدنه، رویه، شاسی و اکسل استفاده می‌شود. در هر کدام از قسمت‌ها، ورق‌های فولادی با انواع مختلف استفاده می‌شود. به‌طور کلی در بدنه از ورق‌های نورد سرد شده و گالوانیزه با ضخامت کمتر از ۱ میلیمتر، در رویه ورق گالوانیزه با کیفیت بالا و ضخامت کمتر از ۱ میلیمتر، در شاسی و اکسل از ورق‌های نورد گرم که دارای ضخامت بالاتر هستند استفاده می‌شود.

شکل ۱. قسمت‌های مورد نیاز ورق فولادی در خودرو (الف) بدنه (ب) رویه

■ لوازم خانگی

اصلی‌ترین کاربرد ورق‌های فولادی در لوازم خانگی در بدنه یخچال، ماشین لباسشویی، کولر آبی و سایر لوازم خانگی است. برای بخش‌های بیرونی لوازم خانگی از ورق‌های رنگی و برای

بخش‌های داخلی آنها از ورق‌های گالوانیزه استفاده می‌شود. ورق‌های رنگی از ورق‌های نورد سرد با ضخامت کم تولید می‌شود و می‌بایست کیفیت سطحی بالایی داشته و فاقد هر گونه اعوجاج باشد.

شکل ۲. کاربرد ورق‌های فولادی در صنعت لوازم خانگی

■ لوله و پروفیل سازی

لوله‌های فولادی نیز از جمله محصولات تکمیلی زنجیره فولاد است که به‌طور گسترده‌ای در صنایع مختلف برای انتقال سیالات کاربرد دارد. همچنین کاربرد پروفیل‌ها برای ساخت انواع درب و پنجره، نرده‌کشی، چارچوب و راه‌پله‌هاست. ورق‌های متنوعی بسته به کاربرد،

ابعاد، ضخامت و روش تولید در صنعت لوله و پروفیل استفاده می‌شود. مهم‌ترین ورق‌هایی که در این صنایع مورد استفاده قرار می‌گیرد ورق‌های نورد گرم غیرآلیاژی با ضخامت ۲ میلیمتر است که در سال‌های اخیر واردات بالایی داشته‌اند. در ادامه وضعیت هر کدام از انواع ورق‌های فولادی تشریح می‌شود.

[۲. ورق نورد گرم]

۲-۱. تولیدکنندگان و میزان تولید ورق نورد گرم در کشور

با توجه به جدول ۳ ورق نورد گرم در کشور توسط ۹ واحد تولید می‌شود. پنج واحد با مدیریت شبه‌دولتی دارای ظرفیت ۹/۲ میلیون تُن هستند که در سال ۱۳۹۹، به میزان ۹۰ درصد از ورق گرم توسط این واحدها تولید شده است. همچنین چهار واحد خصوصی با ظرفیت ۲/۸ میلیون

تُن فعالیت می‌کنند که ۱۰ درصد تولید ورق گرم توسط آنها انجام شده است. لذا از ۶۷ درصد ظرفیت نورد گرم موجود در کشور استفاده می‌شود و ۳/۳ میلیون تُن ظرفیت خالی وجود دارد که بخشی که مدیریت آن شبه‌دولتی است از ۸۵ درصد ظرفیت خود و بخش خصوصی از ۳۰ درصد ظرفیت استفاده می‌کند.

جدول ۳. واحدهای تولیدکننده ورق نورد گرم

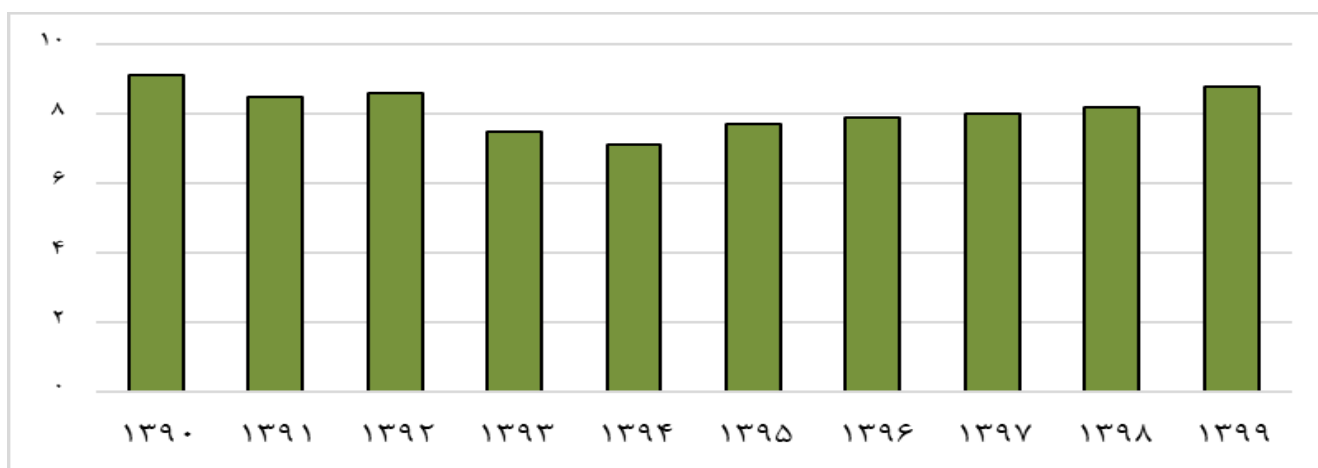
شرکت‌ها	تعداد واحد	ظرفیت (هزار تن)	تولید سال ۱۳۹۸ (هزار تن)	تولید سال ۱۳۹۹ (هزار تن)	مقدار استفاده از ظرفیت (درصد)
واحدهای با ماهیت شبه‌دولتی	۵	۹۲۹۰	۷۶۵۸	۷۹۷۷	۸۵
کل واحدهای خصوصی	۴	۲۸۶۸	۵۷۳	۸۵۴	۳۰
ظرفیت کل کشور	۹	۱۲۱۵۸	۸,۲	۸,۸	۶۷

مأخذ: طرح جامع فولاد کشور (۱۳۹۹).

۹/۱۳ میلیون تن بوده و در سال ۱۳۹۴ تولید به ۷/۲ میلیون تن کاهش پیدا کرده است و در سال ۱۳۹۹ به ۸/۸ میلیون تن رسیده است.

نمودار ۱ مقدار تولید ورق نورد گرم کشور را در سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۹ نشان می‌دهد. همان‌طور که ملاحظه می‌شود تولید ورق نورد گرم دارای نوسانات است به‌طوری که تولید در سال ۱۳۹۱ حدود

نمودار ۱. تولید ورق گرم در کشور در سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۹ (میلیون)

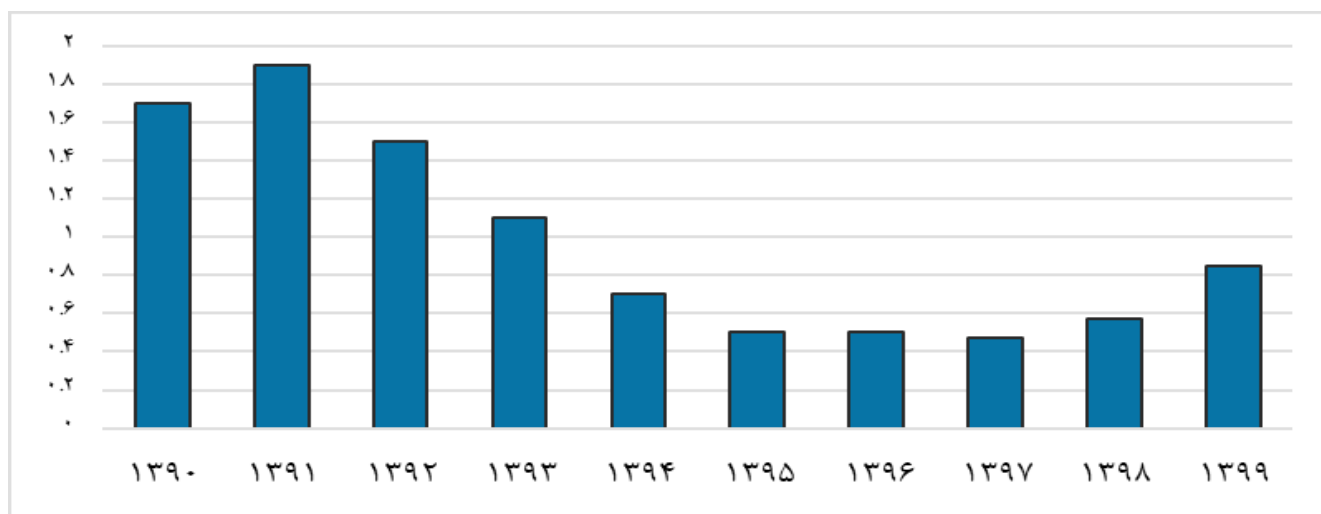

مأخذ: طرح جامع فولاد کشور (۱۳۹۹).

است. در نهایت می‌توان نتیجه گرفت که بدون احداث واحدهای جدید نورد گرم و استفاده از ظرفیت‌های موجود در بخش با مدیریت شبه‌دولتی و خصوصی می‌توان تولید ورق نورد گرم را در حدود ۳۰ درصد افزایش داد و مانع خام‌فروشی اسلب در کشور شد.

در نمودار ۲ تولید بخش خصوصی طی ۱۰ سال گذشته نشان داده می‌شود. یکی از دلایل روند نزولی تولید ورق نورد گرم در کشور کاهش تولید در بخش خصوصی است. تولید بخش خصوصی در سال ۱۳۹۱، ۱/۹ میلیون تن بوده و تا سال ۱۳۹۷ به پانصد هزار تن کاهش پیدا کرده و سپس به ۸۰۰ هزار تن در سال ۱۳۹۹ رسیده

نمودار ۲. تولید ورق بخش خصوصی در سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۹ (میلیون تن)

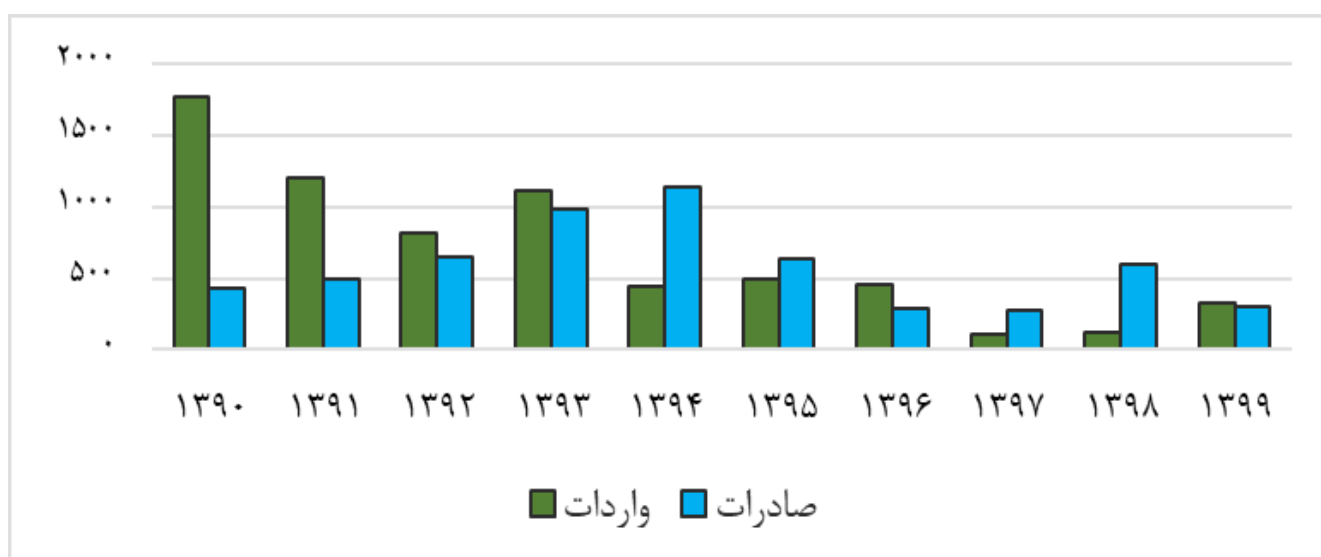
مأخذ: همان.

۶۴۰ میلیون دلار در سال ۱۳۹۵ به ۳۰۰ میلیون دلار در سال ۱۳۹۹ کاهش پیدا کرده است. میانگین سالیانه ۱۰ سال گذشته صادرات ورق نورد گرم ۵۸۰ میلیون دلار بوده است. همان‌طور که در نمودار ۴ مشاهده می‌شود کاهش واردات کشور متناسب با میزان مصرف ظاهری آن است. به عبارتی کاهش در واردات به دلیل بومی‌سازی تولید ورق‌های نورد گرم نیست و دلیل اصلی آن رکود در صنعت است و در صورتی که صنعت کشور از رکود خارج شود واردات این نوع ورق افزایش خواهد یافت.

۲-۲. تجارت ورق نورد گرم

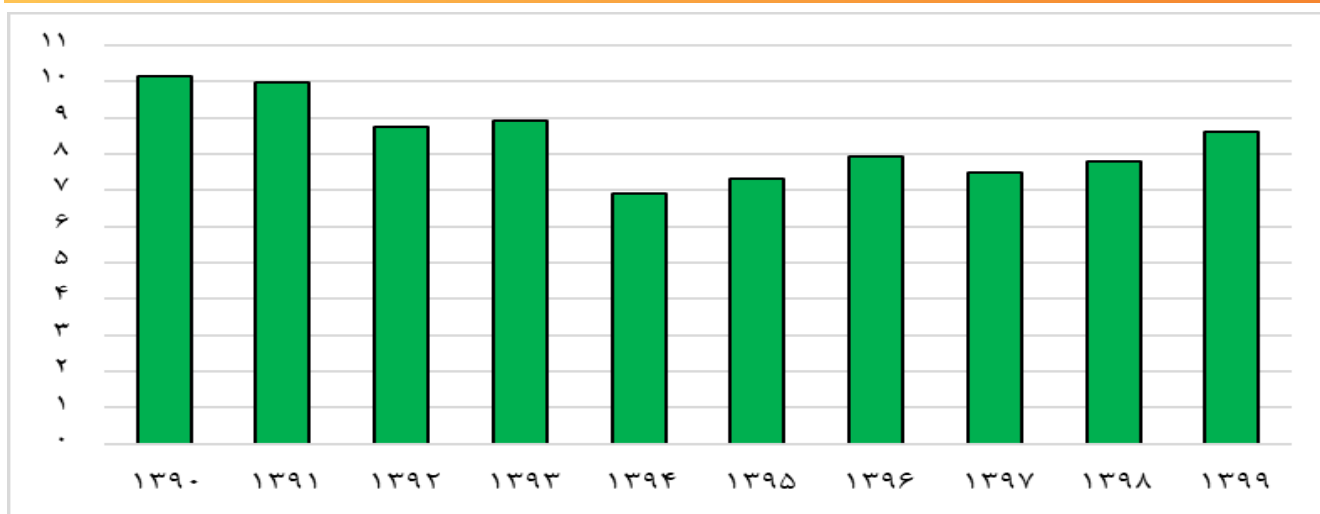
در نمودار ۳ میزان واردات و صادرات ورق نورد گرم در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ مشاهده می‌شود. مقدار واردات ورق نورد گرم در سال‌های اخیر به شدت کاهش پیدا کرده به طوری که در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ به طور میانگین ۷۰۰ میلیون دلار واردات داشته، اما در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ در حدود ۱۰۰ میلیون دلار بوده است. در سال ۱۳۹۹ رشد در واردات مشاهده می‌شود و ارزش واردات در این سال به ۳۰۰ میلیون دلار رسیده است. صادرات کشور نیز از

نمودار ۳. ارزش واردات و صادرات ورق نورد گرم در سال ۱۳۹۰-۱۳۹۹ (میلیون دلار)

مأخذ: آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران.

نمودار ۴. میزان مصرف ظاهری ورق نورد گرم شده در کشور در سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۹ (میلیون تن)

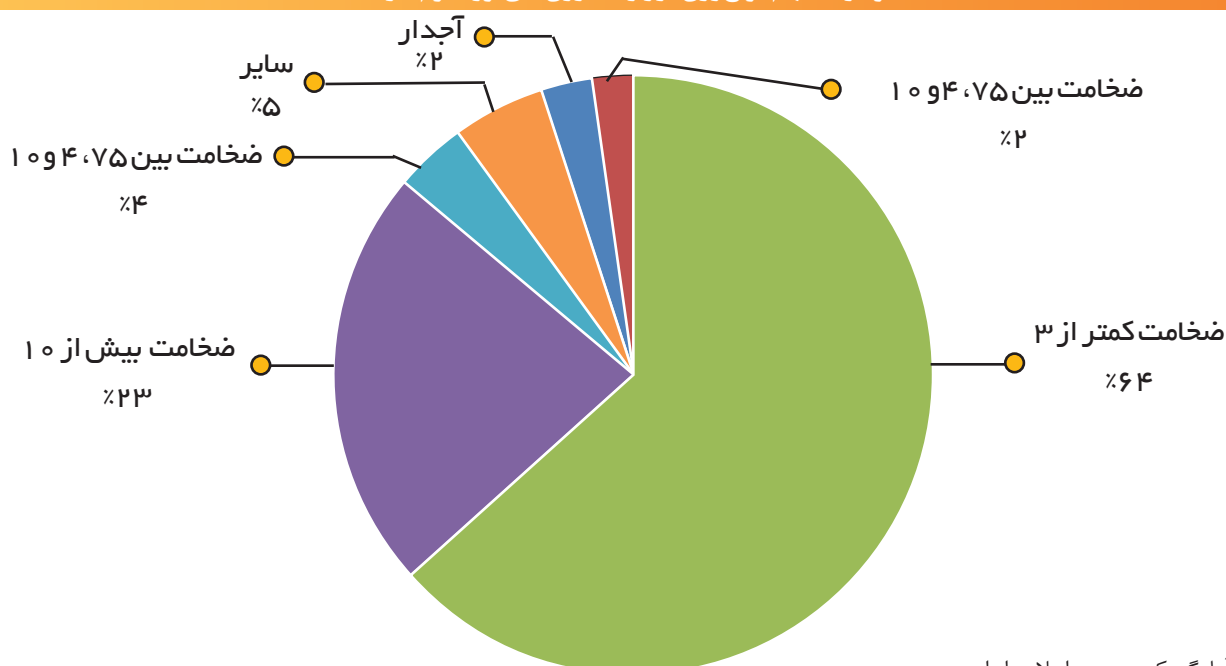

مأخذ: محاسبات گزارش.

ورق نورد گرم کشور را شامل شده است. همچنین در بخش صادرات، ورق اسیدشویی شده با ضخامت بیشتر از ۴/۷۵ میلیمتر ۷۸ درصد و ورق گرم با ضخامت بیشتر از ۱۰ میلیمتر حدود ۱۰ درصد از صادرات کشور را در این بخش شامل می‌شود. همان گونه که بیان شد صادرات واردات ورق نورد گرم با ضخامت بیشتر از ۱۰ میلیمتر قابل توجه است که با بررسی دقیق تر انواع این ورق‌ها مشخص می‌گردد که ورق بالای ۱۰ میلیمتر دارای سه زیرمجموعه مهم است که در جدول ۴ مشاهده می‌شود. بیشترین واردات در این دسته به ورق‌های عریض اختصاص دارد و ورق‌های با عرض کم بیشترین صادرات را داشته است.

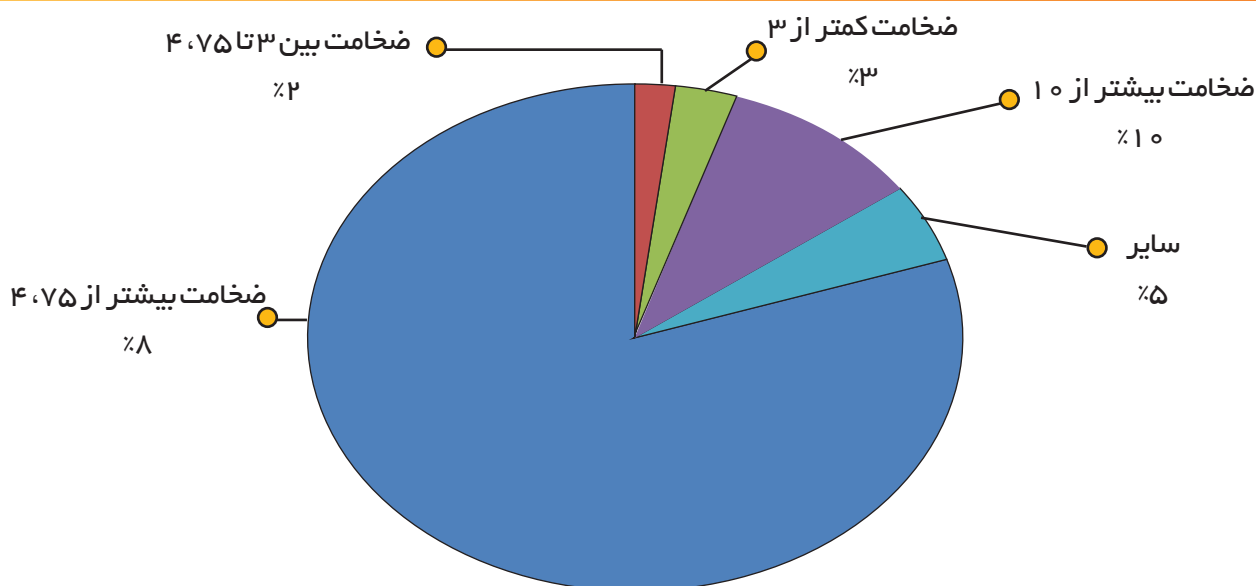
در نمودارهای ۵ و ۶ سهم انواع ورق‌های نورد گرم وارداتی و صادراتی از میانگین کل واردات و صادرات این ورق‌ها، طی ۱۰ سال گذشته مشاهده می‌شود. ورق‌های با ضخامت کمتر از سه میلیمتر بیشترین مقدار واردات ورق گرم یعنی ۶۶ درصد واردات این ورق‌ها را شامل می‌شود. در سال ۱۳۹۹ واردات این محصول به شدت کاهش یافته و سه میلیون دلار از این ورق وارد شده است. این نوع ورق مورد مصرف شرکت‌های لوله و پروفیل است. ورق نورد گرم با ضخامت بیشتر از ۱۰ میلیمتر بیش از ۲۳ درصد از واردات این حوزه را به خود اختصاص داده است. در سال ۱۳۹۹ این نوع ورق حدود ۹۰ درصد معادل ۳۰۰ میلیون دلار از واردات

نمودار ۵. سهم انواع ورق در واردات ورق‌های نورد گرم (درصد)

مأخذ: آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران.

نمودار ۶. سهم انواع ورق در صادرات ورق‌های نورد گرم (درصد)

مأخذ: همان.

جدول ۴. مهم‌ترین انواع ورق نورد گرم با ضخامت بیشتر از ۱۰ میلیمتر

کد تعرفه	مشخصات	میانگین واردات سالانه ۱۰ ساله اخیر (میلیون دلار)
ورق‌های با ضخامت بیشتر از ۱۰ میلیمتر	عرض ۱۵۰۰ میلیمتر و بالاتر با گریدهای ۶۰ و بیشتر جهت تولید لوله‌های مورد استفاده پروژه نفتی	۵۲
	عرض کمتر از ۱۸۵۰ میلیمتر	۳۰
	عرض بیشتر از ۱۸۵۰ میلیمتر	۱۹۲

مأخذ: آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران.

نسوزها، الکترو گرافیتی، برخی از فروآلیاژها و تجهیزات تولید است. لذا پیشنهاد می‌شود معافیت مالیاتی اسلب و ورق‌های نورد گرم که ضخامت بالایی دارند حذف شود و بر محصولات تخت که ارزش افزوده پایینی ایجاد می‌کنند عوارض صادراتی وضع شود. همچنین معافیت مالیاتی برای محصولات با ارزش افزوده بیشتر معین شود تا صادرکنندگان محصولات خام ترغیب شوند که از ظرفیت خالی واحدهای پایین دست نسبت به تولید و صادرات محصول با ارزش افزوده بالاتر و استفاده از روش حق العمل کاری اقدام کنند. در این صورت چالش تأمین نیازهای ارزی، عدم استفاده از ظرفیت و خام‌فروشی حل خواهد شد و همچنین ارزآوری بیشتری نیز برای کشور انجام خواهد گرفت.

۳-۲. مسائل و پیشنهادها در مورد تولید ورق نورد گرم

■ استفاده نکردن از ظرفیت خالی واحدهای نورد گرم و خام‌فروشی اسلب

بیش از ۳ میلیون تن ظرفیت خالی در تولید ورق نورد گرم وجود دارد، این در حالی است که ۱/۶ میلیون تن اسلب فولادی به دیگر کشورها صادر می‌گردد و به واحدهای نورد گرم تخصیص پیدا نمی‌کند. یکی از علل اصلی این موضوع جذابیت صادرات به دلیل معافیت مالیاتی صادراتی است. تولیدکنندگان در صورتی که شمش خام را در داخل عرضه کنند درآمد حاصل از آن مشمول مالیات قرار می‌گیرد، اما اگر صادرات انجام دهند، از مالیات معاف می‌گردند. یکی دیگر از علل صادرات اسلب خام، تأمین نیازهای ارزی واحدهای فولادسازی، از جمله

با استفاده از شاخص دلار به تن محصولات تولیدی و صادراتی ایجاد شود. بر این اساس واحدهایی که محصولات با ارزش افزوده بیشتر تولید می‌کنند، شناسایی و سپس در نظام قیمتگذاری و توزیع پارانه انرژی مورد توجه ویژه قرار می‌گیرند.

■ عدم استفاده از توان داخل برای طراحی، مهندسی و ساخت واحدهای نورد گرم

برخی از پروژه‌های مذکور سالیان زیادی است که مطرح هستند، اما پیشرفت کمی دارند، یکی از دلایل آن عقب‌نشینی شرکت‌های خارجی با شدت گرفتن تحریم است. استفاده از شرکت‌های خارجی در زمینه طراحی و ساخت خط نورد کاری در صورتی است که در کشور توانمندی بالایی در طراحی و مهندسی واحدهای نورد گرم وجود دارد. همچنین برای هر خط نورد گرم که از شرکت‌های خارجی استفاده می‌شود، بیش از چند صد میلیون دلار از کشور خارج می‌شود. لذا پیشنهاد می‌شود کنسرسیومی متشکل از شرکت طراحی و مهندسی، ایمن‌درو و سرمایه‌گذاران تشکیل شود که از این دانش و توانمندی انباشته شده در کشور استفاده شود.

■ کمبود ظرفیت تولید برای واحدهای تولید ورق نورد گرم زیر سه میلیمتر

در ورق‌های نورد گرم زیر ۳ میلیمتر کشور دارای کمبود ظرفیت است. همان‌طور که مطرح شد این ورق‌ها مهم‌ترین ورق‌های نورد گرم هستند که در صنایعی همچون لوله و پروفیل مصرف می‌شوند و همچنین به‌عنوان خوراک در واحدهای نورد سرد نیز مورد استفاده قرار می‌گیرند. این ورق‌ها ارزش افزوده بالایی دارند و بازار صادراتی بزرگی خواهند داشت و به دلیل بالا بودن دانش فنی تولید آنها، بازار منطقه را به راحتی می‌تواند تصاحب کند. با توجه به موارد مذکور کشور باید در حوزه تولید ورق‌های نورد گرم با ضخامت کمتر از ۳ میلیمتر تمرکز ویژه‌ای داشته باشد. واحدهای متعددی برای تولید ورق نورد گرم با ضخامت کم اقدام کرده‌اند که از جمله آن می‌توان به پروژه خط نورد گرم ۲ فولاد مبارکه، خط نورد گرم فولاد گل‌گهر، واحد مرصاد فولاد غرب آسیا و واحد نورد گرم هفت الماس اشاره کرد. همچنین به منظور ترغیب در توسعه محصولات تخت با ارزش افزوده بیشتر پیشنهاد می‌شود، نظامی جهت ارزشگذاری واحدهای تولیدی،

[۳. ورق نورد سرد]

۳-۱. تولیدکنندگان و میزان ورق نورد سرد تولید در کشور
همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود تولیدکنندگان ورق نورد سرد در کشور پنج واحد هستند که شرکت فولاد مبارکه دارای ماهیت شبه‌دولتی و مابقی آنها خصوصی هستند.

جدول ۵. تولیدکنندگان ورق نورد سرد				
تعداد واحد	مدیریت	ظرفیت (هزار تن)	تولید سال ۱۳۹۹ (هزار تن)	مقدار استفاده از ظرفیت (درصد)
۱	ماهیت	۱,۵	۱,۵	۱۰۰
۴	خصوصی	۲,۷	۱,۱	۴۰
کل		۴,۲	۲,۶	۶۰

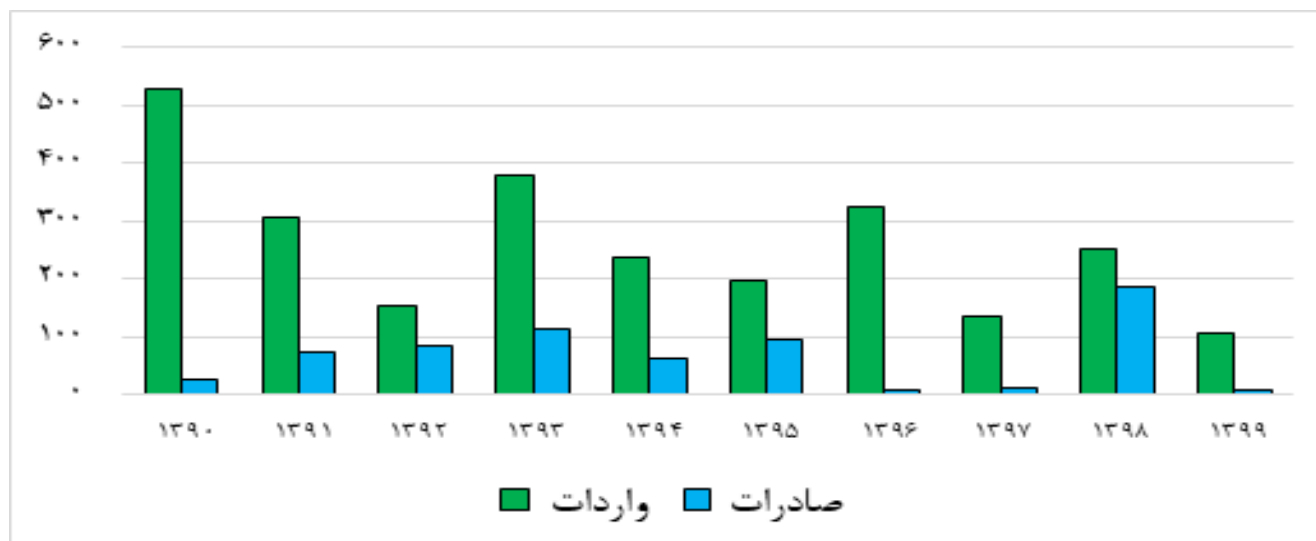
مأخذ: آمار انجمن تولیدکنندگان فولاد کشور.

۳-۲. تجارت ورق نورد سرد

واردات ورق نورد سرد طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ در نمودار ۷ ملاحظه می‌شود. واردات در این سال‌ها به شدت کاهش داشته است. به‌طوری که در سال ۱۳۹۰ واردات آن ۵۳۰ میلیون دلار بوده و در سال ۱۳۹۹ به ۱۰۸ میلیون دلار رسیده است. میانگین سالیانه ۱۰ سال اخیر واردات ورق نورد سرد ۲۶۰ میلیون دلار بوده است. صادرات نیز در سال‌های اخیر به شدت کاهش یافته به‌طوری که در سال ۱۳۹۹ به ۹ میلیون دلار رسیده است. میانگین سالیانه صادرات ۱۰ سال اخیر نیز ۶۰ میلیون دلار است که در مقایسه با صادرات صنعت فولاد مقدار

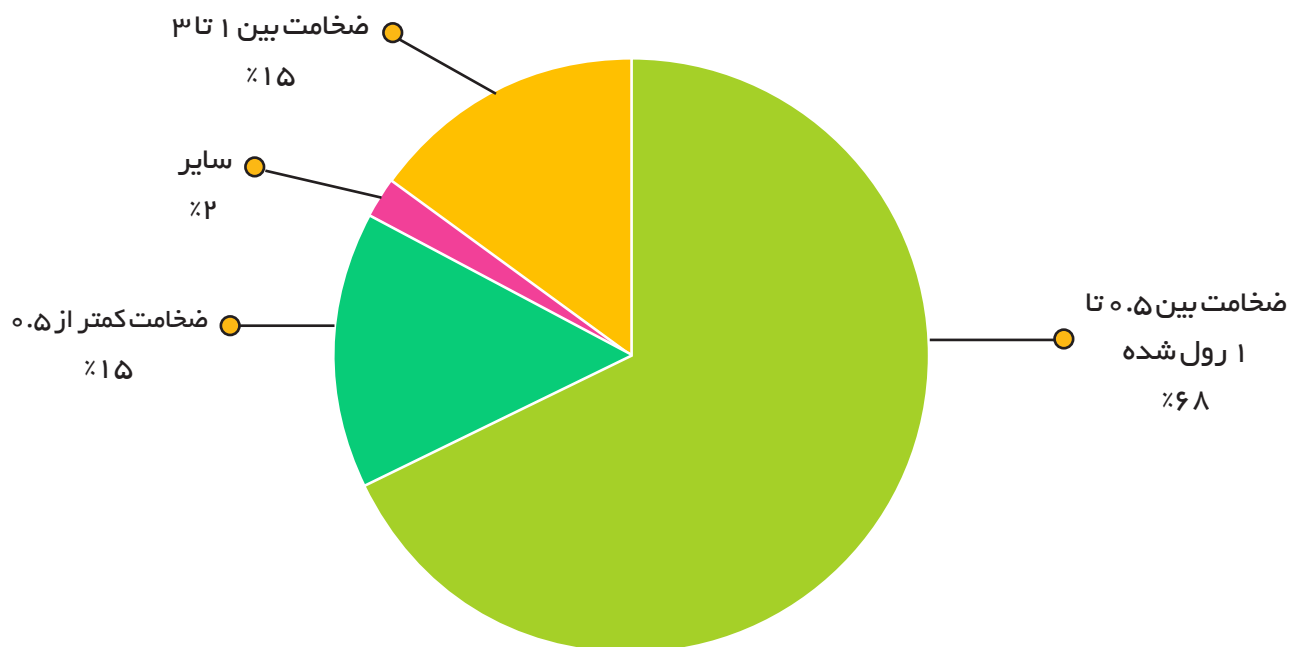
ناچیزی است و عدم برنامه‌ریزی در صادرات را نشان می‌دهد. نمودار ۸ نشان‌دهنده انواع ورق‌های وارداتی و صادراتی است. ورق نورد سرد با ضخامت بین ۰/۵ تا ۱ میلیمتر چه به صورت رول شده و چه به صورت شیت در حدود ۶۷ درصد میزان واردات کشور را شامل می‌شود. در سال ۱۳۹۹ نیز در حدود ۷۰ میلیون دلار از این نوع ورق وارد شده که معادل ۶۴ درصد واردات ورق‌های نورد سرد است. ورق‌های با ضخامت بین ۱ تا ۳ میلیمتر و زیر ۰/۵ میلیمتر نیز حدود ۳۰ درصد واردات طی ۱۰ سال گذشته را شامل می‌شود. طبق نمودار ۹، بیشترین صادرات ورق سرد برای ورق‌های بیشتر از ۳ میلیمتر با سهم ۵۲ درصد صادرات است.

نمودار ۷. ارزش واردات و صادرات ورق نورد سرد در سال ۱۳۹۰-۱۳۹۹ (میلیون دلار)

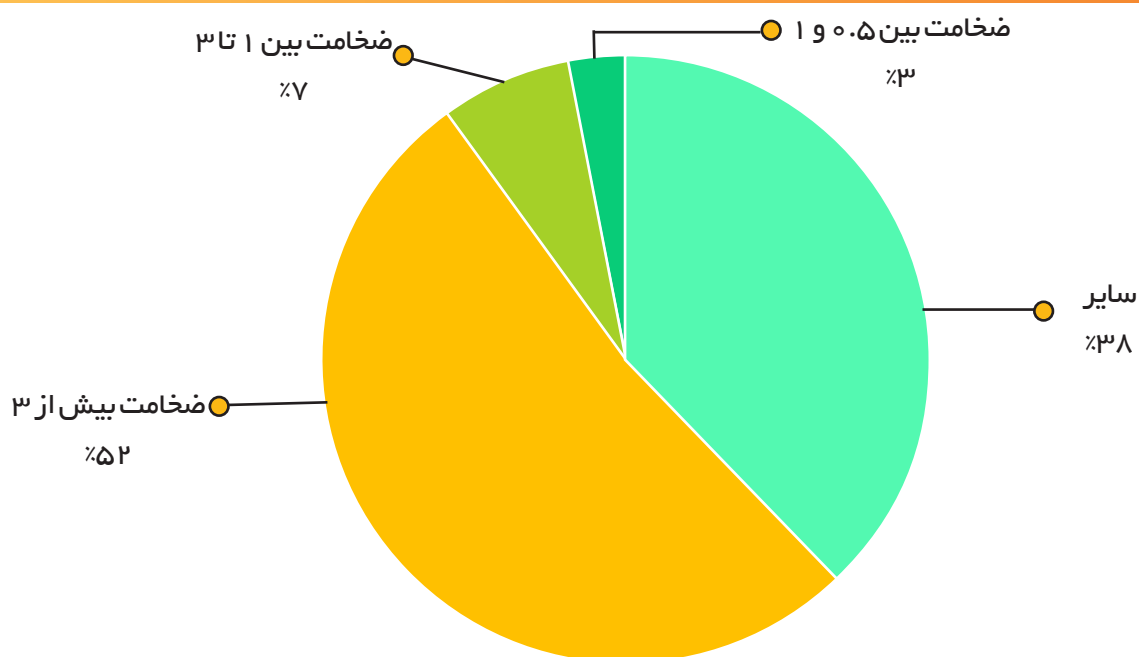
مأخذ: آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران.

نمودار ۸. سهم انواع ورق‌های نورد سرد در واردات این بخش

مأخذ: همان.

نمودار ۹. سهم انواع ورق‌های نور در صادرات این بخش

مأخذ: همان.

[۴. ورق پوشش دار]

۴-۱. تولیدکنندگان و میزان تولید ورق پوشش دار در کشور
ظرفیت ورق‌های پوشش دار در کشور چهار میلیون و هفتصد هزار تن است. در سال ۱۳۹۹، یک میلیون و چهارصد هزار تن ورق پوشش دار تولید شده و از ۳۵ درصد ظرفیت این واحدهای تولیدکننده استفاده شده است (جدول ۶). اکثریت واحدهای تولیدکننده موجود در این حوزه خصوصی هستند.

از مهم‌ترین انواع ورق‌های پوشش دار می‌توان به ورق گالوانیزه، ورق آلو زینک، ورق رنگی و ورق قلع‌اندود اشاره کرد. ورق گالوانیزه را می‌توان مهم‌ترین ورق پوشش دار فولادی در نظر گرفت.

جدول ۶. ظرفیت تولید در ورق‌های پوشش دار

مشخصات / انواع	گالوانیزه	قلع‌اندود	ورق رنگی	گالوانوم و سایر	کل
ظرفیت (هزار تن)	۱۹۲۸	۲۵۶	۶۸۹	۱۲۳۲	۴۱۰۵
تولید ۱۳۹۹ (هزار تن)	-	-	-	-	۱۴۷۵
استفاده از ظرفیت در سال ۱۳۹۹ (%)	-	-	-	-	۳۵.۹

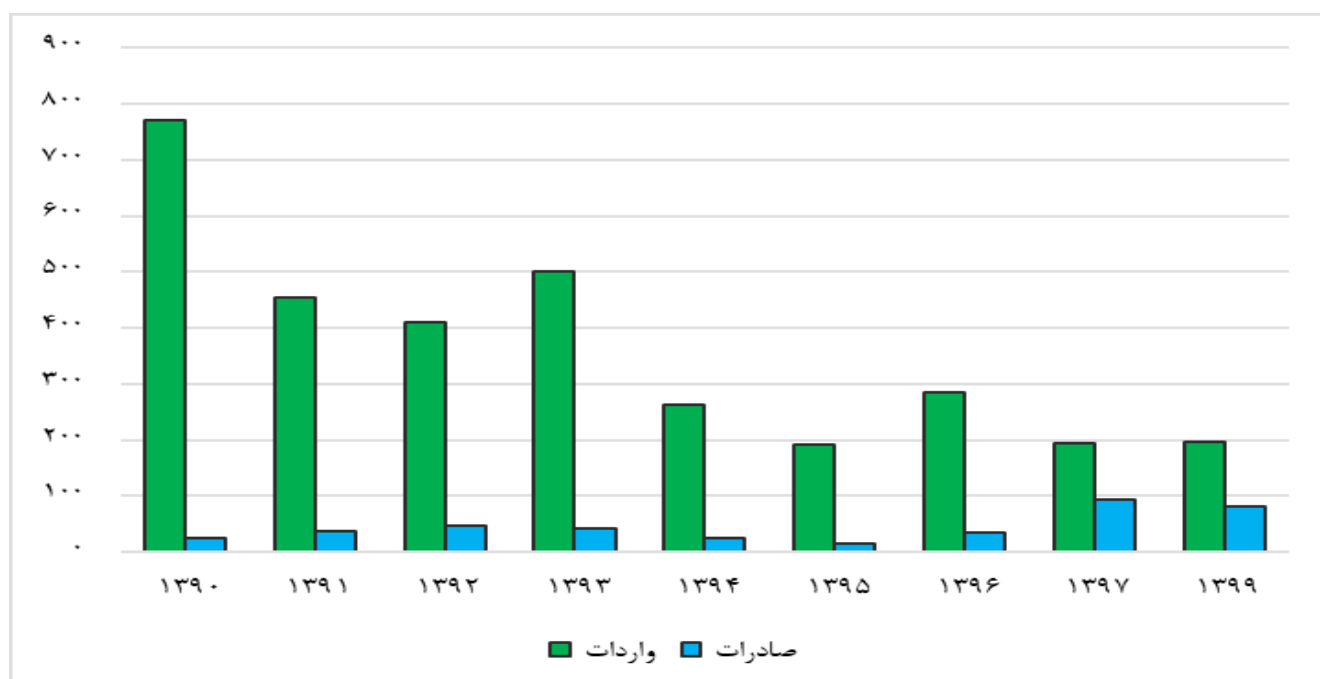
مأخذ: طرح جامع پایش فولاد (۱۳۹۹) و آمار انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران.

کرده است. میانگین سالیانه ۱۰ سال اخیر ۳۳۰ میلیون دلار بوده است. روند صادرات ورق‌های پوشش‌دار علی‌رغم اینکه مقدار قابل توجهی نیست، اما طی سال‌های اخیر افزایشی بوده است، به طوری که در ۱۰ سال اخیر سالیانه ۴۰ میلیون دلار به طور میانگین صادرات انجام شده است.

۴-۲. تجارت ورق پوشش‌دار

نمودار ۱۰ ارزش واردات و صادرات ورق‌های پوشش‌دار طی ۱۰ سال اخیر مشاهده می‌شود. سیر واردات ورق‌های پوشش‌دار نزولی است و از ۷۷۰ میلیون دلار در سال ۱۳۹۰ به حدود ۲۰۰ میلیون دلار در سال ۱۳۹۹ کاهش پیدا

نمودار ۱۰. ارزش واردات و صادرات ورق‌های پوشش‌دار در سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۹۰

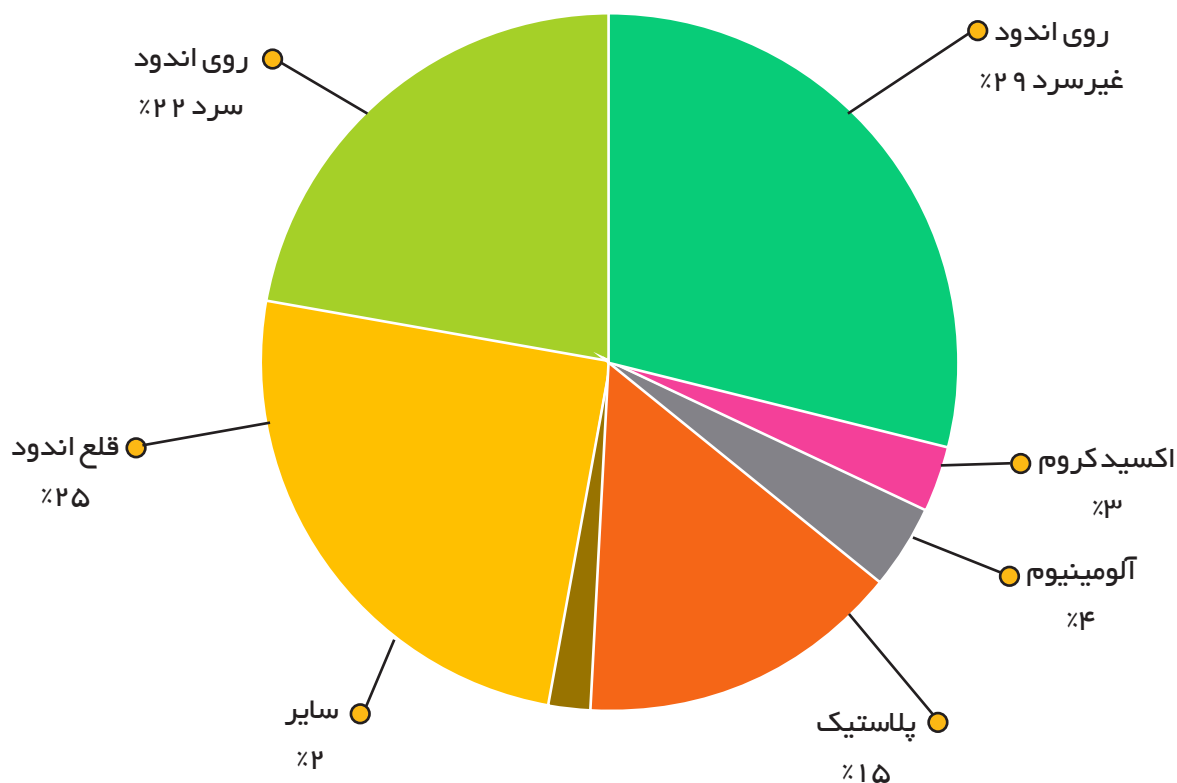

مأخذ: آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران.

است. واردات ورق‌های با پوشش پلاستیکی ۱۵ درصد از سهم واردات را شامل می‌شود. این ورق‌ها در سال ۱۳۹۹، ۵۵ میلیون دلار واردات شده است. همچنین بیشترین مقدار صادرات مربوط به ورق‌های روی‌اندود غیر سرد با ۸۷ درصد سهم صادرات است.

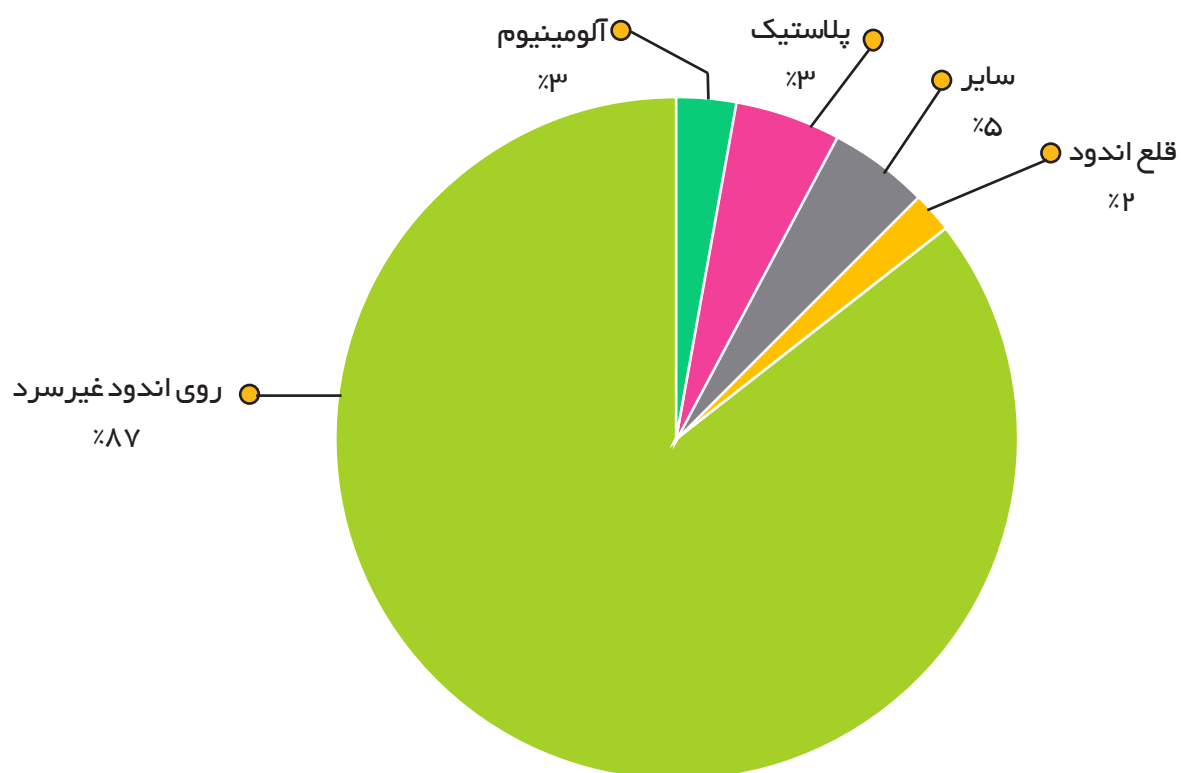
سهم واردات و صادرات انواع ورق‌های پوشش‌دار در نمودار ۱۱ و ۱۲ نشان داده شده است. ورق‌های روی‌اندود چه به صورت سرد و چه به صورت غیر سرد، حدود ۵۰ درصد واردات ورق‌های پوشش‌دار را شامل می‌شود. ورق قلعه‌اندود نیز در حدود ۲۵ درصد واردات را شامل می‌شود. این ورق‌ها در سال ۱۳۹۹، ۸۳ میلیون دلار واردات داشته

نمودار ۱۱. سهم انواع ورق‌های پوشش‌دار در واردات این بخش

مأخذ: همان.

نمودار ۱۲. سهم انواع ورق‌های پوشش‌دار در صادرات این بخش

مأخذ: همان.

قیمت خوراک این واحدها با هزینه عملیاتی آنها بدون در نظر گرفتن سود آنها معادل قیمت فروش ورق نورد سرد یا پوشش دار است. این امر باعث ضرر شده این واحدها شده است. لذا پیشنهاد می شود در گزارشی این موضوع به طور دقیق بررسی شود و مدل قیمتگذاری محصولات زنجیره فولادی عارضه یابی شود.

■ عدم تولید ورق نورد سرد با ارزش افزوده بالاتر

همان طور که ذکر شد ورق نورد سرد با ضخامت زیر ۱ میلیمتر دارای ارزش افزوده بالایی است که واردات زیادی نیز دارد. در برخی موارد ورق های تولیدی فاقد کیفیت لازم برای ورق های رویه خودرویی یا مورد نیاز برای لوازم خانگی است و دارای اعوجاج زیادی می باشد. لذا به منظور بهبود کیفیت و افزایش میزان تولید این ورق ها پیشنهاد می شود سرمایه گذاری این حوزه نیز مورد حمایت دولت قرار گیرد.

۴-۳. مسائل و پیشنهادهای تولید ورق نورد سرد و پوششدار

■ کمبود خوراک برای تخصیص به واحدها

همان طور که پیش از این مطرح شد در بخش نورد سرد و ورق پوشش دار ظرفیت خالی زیادی وجود دارد و به ترتیب از ۶۰ و ۳۶ درصد ظرفیت موجود در کشور استفاده می شود و بخش قابل توجهی از نیاز داخل از طریق واردات تأمین می شود.

یکی از اصلی ترین علل عدم استفاده از ظرفیت موجود کمبود خوراک است که راه آن افزایش تولید ورق گرم یا تسهیل در واردات این ورق هاست.

■ قیمتگذاری محصولات

در عموم مصاحبه ها با تولیدکنندگان ورق های نورد سرد و پوشش دار ذکر شد که قیمتگذاری ورق سرد و پوشش دار به گونه ای است که جمع

[۵. ورق فولاد زنگ نزن و آلیاژی]

تولید مقاطع فولادی آلیاژی و زنگ نزن می کنند. شرکت های مذکور در تولید فولاد ابزار سرد کار، فولاد ابزار گرم کار، فولادهای نسوز، زنگ نزن و عملیات حرارتی پذیر، توانمندی بالایی دارند که به دلیل عدم وجود واحد ریخته گری اسلب این پتانسیل در تولید ورق ها استفاده نمی شود. تجهیزات و دانش موجود در این شرکت ها به منظور تولید انواع شمش های فولاد آلیاژی و فولاد زنگ نزن مناسب است.

۵-۱. تولیدکنندگان و میزان تولید ورق فولاد زنگ نزن و آلیاژی در ایران

در حال حاضر در کشور هیچ شرکتی ورق زنگ نزن و آلیاژی تولید نمی کند؛ اما مطابق جدول ۷ شرکت هایی هستند که توانمندی تولید این فولادها را دارند که عبارتند از: فولاد آلیاژی ایران، فولاد آلیاژی اصفهان و فولاد آلیاژی اسفراین. این شرکت ها در حال حاضر اقدام به

جدول ۷. تولیدکنندگان فولاد آلیاژی

شرکت	ظرفیت (تن در سال)	تجهیزات	محصولات
فولاد آلیاژی ایران	۵۵۰۰۰۰	VD و VOD	انواع مقاطع طویل
شرکت فولاد آلیاژی اصفهان	۳۰۰۰۰	ESR-VD-VOD	انواع مقاطع طویل
شرکت فولاد آلیاژی اسفراین	۱۲۰۰۰۰	ESR-VD-VOD	انواع مقاطع

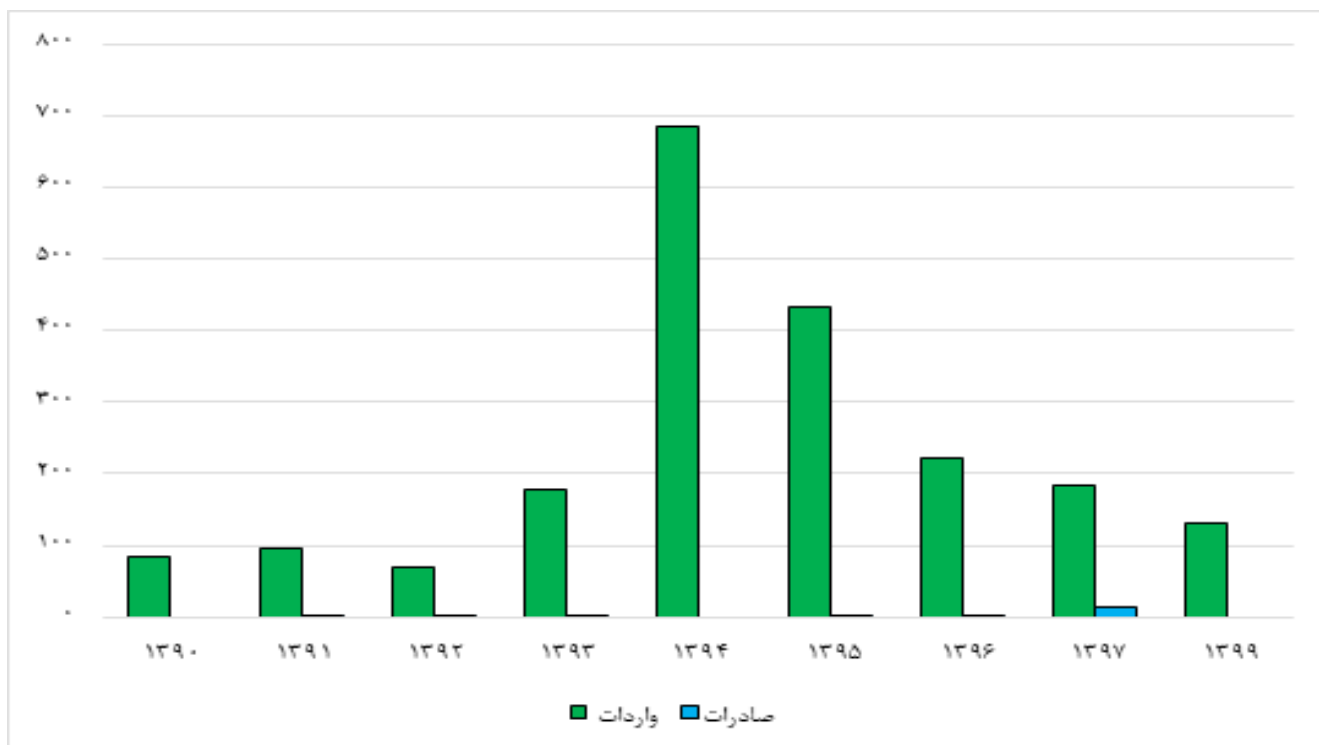
مأخذ: مصاحبه با تولیدکنندگان.

میانگین واردات سالیانه در ۱۰ سال اخیر ۲۳۰ میلیون دلار و صادرات آن ناچیز است. همچنین نمودار ۱۴ ارزش ارزی واردات و صادرات ورق های فولاد زنگ نزن را نشان می دهد. طی ۱۰ سال اخیر واردات این ورق ها از ۱۵۰ تا ۲۰۰ میلیون دلار نوسان کرده است. صادرات این ورق ها نیز ناچیز بوده است.

۵-۲. تجارت ورق فولاد زنگ نزن و آلیاژی

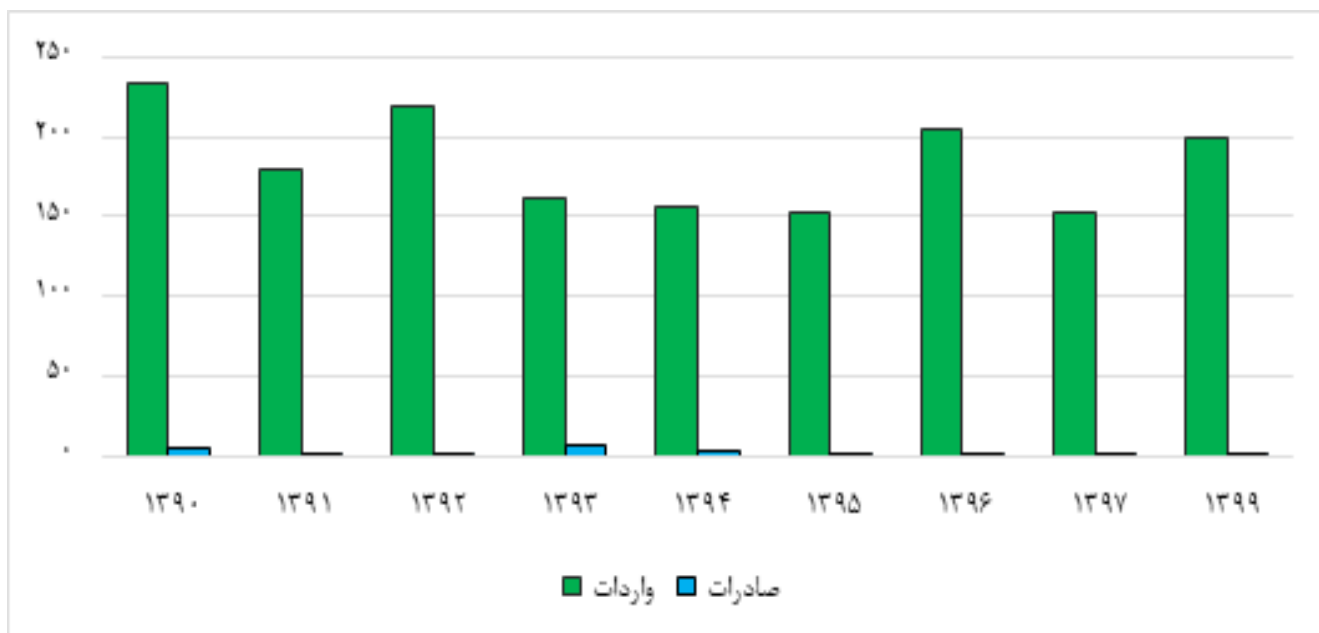
نمودار ۱۳ ارزش ارزی واردات و صادرات ورق های فولادی آلیاژی طی ۱۰ سال اخیر را نشان می دهد. واردات در سال ۱۳۹۴ به شدت افزایش داشته و به حدود ۷۰۰ میلیون دلار رسیده است. در سال ۱۳۹۹، ۱۳۰ میلیون دلار از ورق های آلیاژی وارد شده است.

نمودار ۱۳. ارزش ارزی واردات و صادرات ورق‌های فولادی آلیاژی (غیر از زنگ‌نزن) در سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۹ (میلیون دلار)

مأخذ: آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران.

نمودار ۱۴. ارزش ارزی واردات و صادرات ورق‌های فولادی زنگ‌نزن در سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۹ (میلیون دلار)

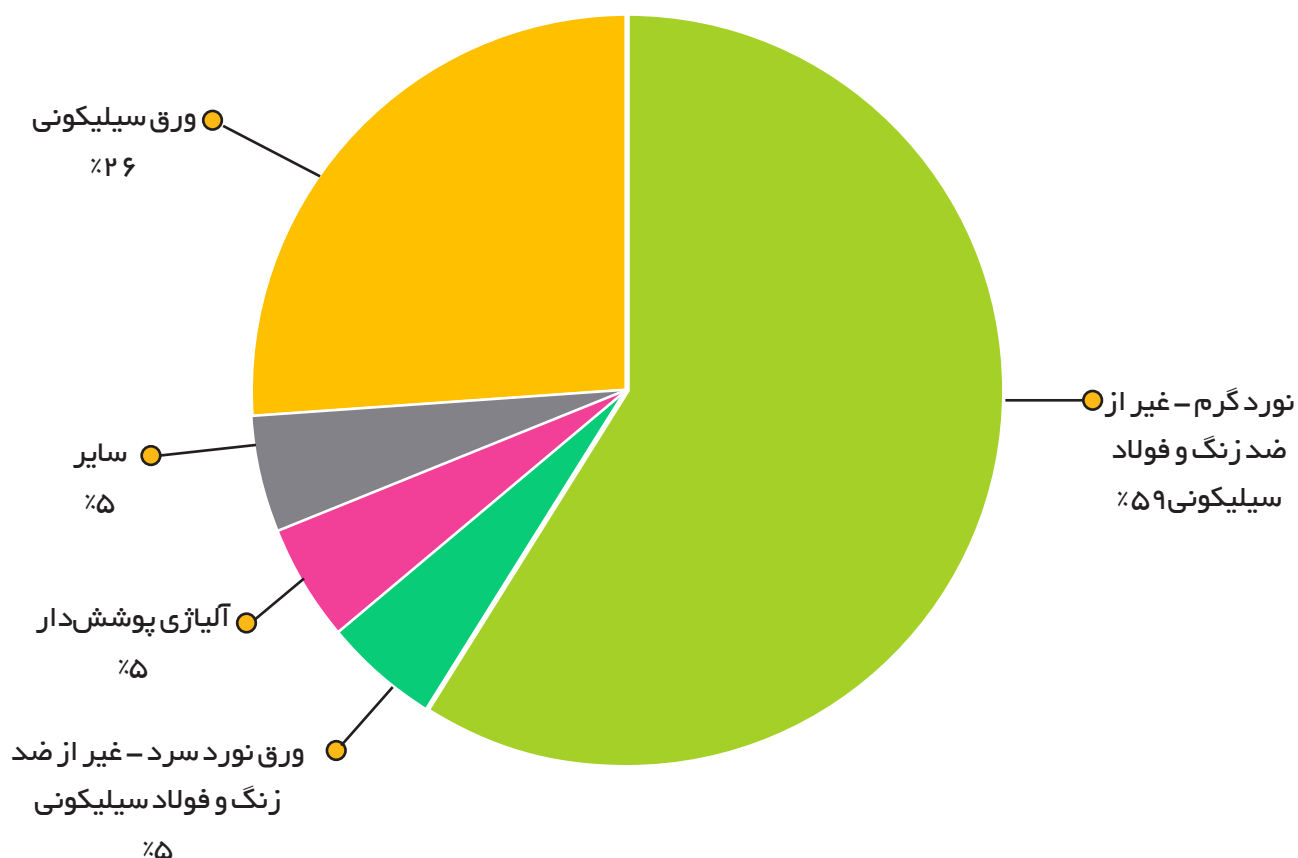
مأخذ: همان.

دو دسته با دانه‌بندی جهت‌دار و غیر جهت‌دار وارد می‌شود. ورق‌های سیلیکونی جهت‌دار برای ترانسفورماتورها و غیر جهت‌دار برای موتورهای الکتریکی مصرف می‌شوند. در نمودار ۱۶ سهم واردات انواع ورق‌های زنگ‌زن مشاهده می‌شود. بیشترین واردات در این بخش مربوط به ورق‌های نورد سرد شده با بیش از ۷۰ درصد واردات این بخش است. ورق نورد سرد شده با ضخامت بین ۰/۵ تا ۱ میلیمتر، بیش از ۴۰ درصد واردات را شامل می‌شود.

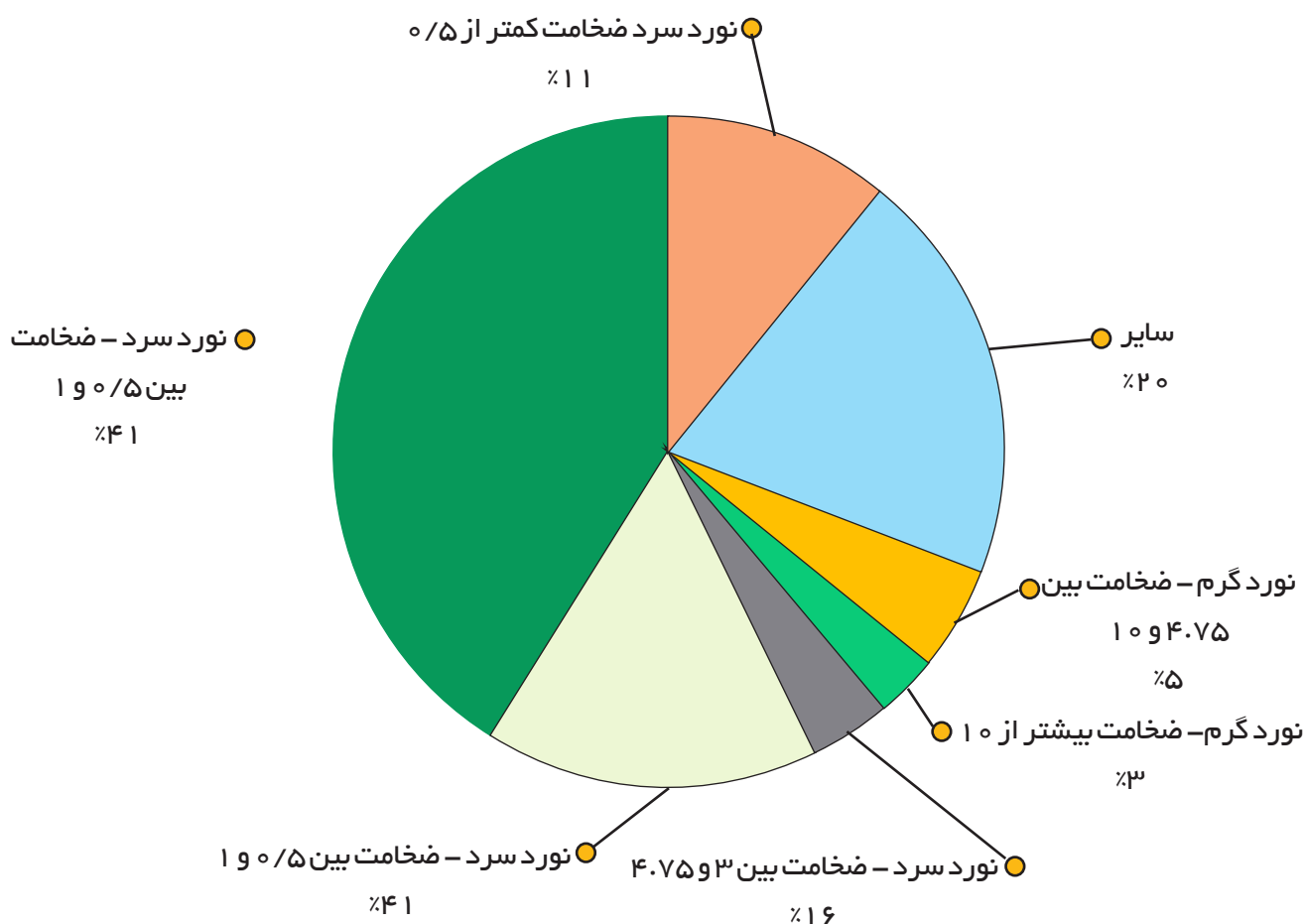
در نمودار ۱۵ سهم انواع وارداتی ورق‌های آلایژی مشخص شده است. بیشترین واردات ورق‌های آلایژی در ورق‌های نورد گرم غیر از زنگ‌زن و سیلیکونی انجام شده است. این کد تعرفه وارداتی به صورت کلی مشخص شده و در آن مشخصاتی از قبیل جنس، ضخامت و عرض اشاره نشده است؛ لذا قابلیت بررسی ندارد. سهم واردات فولاد سیلیکونی که برای مصارف الکترونیک استفاده می‌شود بیش از ۲۵ درصد واردات است. به عبارتی به طور میانگین ۶۰ میلیون دلار از این ورق واردات انجام می‌شود. ورق‌های سیلیکونی در

نمودار ۱۵. سهم انواع ورق‌های آلایژی در واردات این بخش (درصد)

مأخذ: همان.

نمودار ۱۶. سهم انواع ورق‌های زنگ‌نزن در واردات این بخش (درصد)

مأخذ: همان.

۳-۵. مسائل و پیشنهادها در مورد ورق فولاد زنگ‌نزن و آلیاژی

■ فقدان بررسی دقیق بازار ورق فولاد آلیاژی و زنگ‌نزن در کشور و منطقه

ذهنیت اشتباهی در کشور وجود دارد که بازار جذابی در خصوص ورق‌های فولادی و زنگ‌نزن وجود ندارد، اما همان‌طور که بیان شد ورق‌های آلیاژی و زنگ‌نزن در حدود ۴۰۰ میلیون دلار در سال واردات دارند. دلیل این ذهنیت اشتباه آن است که نیازهای این ورق‌های فولادی در کشور به صورت تجمیعی مشخص نگردیده؛ لذا می‌بایست نیازهای صنایع مختلف با محوریت وزارت صنعت تجمیع و مطالعات بازار دقیقی برای این موضوع انجام شود و طرح توجیهی قابل اتکایی تهیه شود.

■ هزینه سرمایه‌گذاری و ریسک بالا برای کل خط از آلیاژسازی تا تولید ورق

توانمندی واحدهای فولاد آلیاژی موجود در کشور در تولید این محصول

بالاست، اما واحد اسلب‌سازی و نوردکاری در این واحدها وجود ندارد. از طرفی هزینه بالای سرمایه‌گذاری برای راه‌اندازی یک خط تولید فولاد آلیاژی، اسلب‌سازی، نورد گرم و نورد سرد با ریسک‌های مالی و فنی زیادی همراه خواهد بود.

بر این اساس پیشنهاد می‌شود شرکت‌های آلیاژسازی با استفاده از تجهیزات موجود به صورت نیمه‌صنعتی تعداد محدودی ورق تولید نمایند. به این صورت که شمش تولید شده توسط شرکت‌های فولاد آلیاژی با استفاده از پرس کاری به اسلب تبدیل و سپس توسط واحدهای نوردکاری موجود تبدیل به ورق شود. در صورتی که ورق تولید شده مورد تأیید مصرف‌کنندگان بود، اقدامات لازم جهت سرمایه‌گذاری انجام پذیرد. در حال حاضر برخی از شرکت‌های خصوصی برنامه‌ریزی برای تولید این ورق‌ها دارند که ضروری است حمایت‌های مالی و معنوی از آنها انجام گیرد.

[جمع‌بندی و پیشنهادها]

۱. تعیین فهرست اولویت‌های سرمایه‌گذاری در زنجیره فولاد با رویکردهای رفع واردات و ایجاد ارزش افزوده با در نظر گرفتن ورق‌های گرم زیر ۳ میلیمتر، ورق‌های عریض، ورق‌های سرد زیر ۱ میلیمتر، ورق‌های آلیاژی و زنگ‌زن و ابلاغ آن به بانک مرکزی و صندوق توسعه ملی.

۲. رده‌بندی شرکت‌ها از نظر تولید محصولات فولادی با ارزش افزوده بالا با معیار دلار به تن و جایگزینی این رده‌بندی با رده‌بندی تناژ تولیدی شرکت‌ها و استفاده از رده‌بندی ارزش افزوده در انواع تسهیلات دولتی و یارانه‌ای.

۳. حذف معافیت مالیاتی و وضع عوارض به محصولات فولادی که زنجیره آنها تکمیل نشده و همچنین وضع معافیت مالیاتی و حذف عوارض برای محصولات با ارزش افزوده بالاتر، به منظور ترغیب در استفاده از ظرفیت‌های خالی واحدهای پایین دست.

۴. تجمیع نیازها در ورق‌های آلیاژی و زنگ‌زن به منظور بررسی بازار دقیق.

در حال حاضر حدود ۱/۵ میلیون تن اسلب صادر می‌شود و این در حالی است که ظرفیت خالی، در ورق‌های نورد گرم ۳/۳ میلیون تن، در ورق‌های نورد سرد ۱/۷ میلیون تن و در ورق‌های پوشش‌دار ۲/۵ میلیون تن است. لذا با توجه به ظرفیت‌های خالی مذکور قابلیت تبدیل اسلب به محصولات با ارزش افزوده بالاتر وجود دارد. همچنین بررسی تجارت انواع ورق‌های فولادی نشان می‌دهد که در ۱۰ سال گذشته، میانگین واردات انواع ورق‌های فولادی یک و نیم میلیارد دلار بوده و به طور میانگین حدود ۶۰۰ میلیون دلار ورق فولادی صادر شده است. بررسی انواع ورق‌های صادراتی و وارداتی مشخص می‌کند که محصولات با ارزش افزوده کم (ورق‌های گرم با عرض کم و ضخامت بالا) صادر شده است و محصولات با ارزش افزوده بالا وارد شده است (ورق‌های گرم زیر ۳ میلیمتر و ورق‌های نورد سرد زیر ۱ میلیمتر و انواع ورق‌های آلیاژی). لذا برای بهبود وضعیت صنعت تولید ورق‌های فولادی موارد زیر پیشنهاد می‌شود:

[منابع و مآخذ]

۱. آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران.
۲. طرح جامع فولاد کشور.
۳. آمار انجمن تولیدکنندگان فولاد کشور.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc@majles.ir